

بنیادشها

وایثارگران

نقش بنیادها در اقتصاد ایران

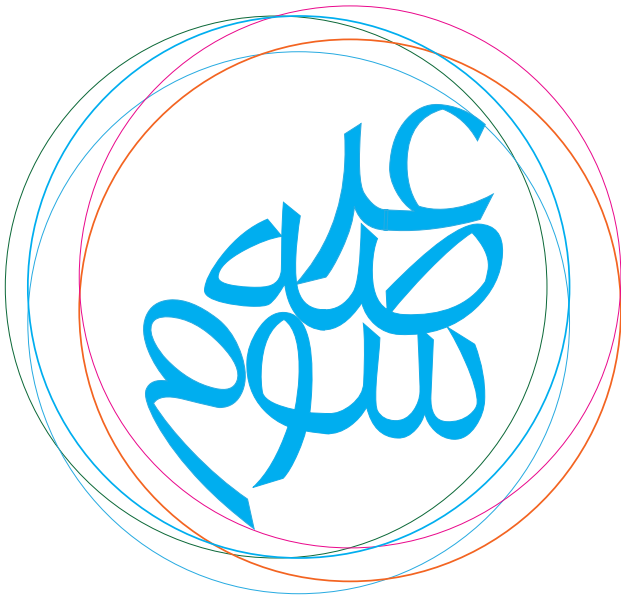

بنیاد

شهید

انقلاب اسلامی

۱۳۵۸

۴	فصل اول) بنیاد شهدا و ایثارگران
۵	تاریخچه
۶	شناسنامه
۱۰	منابع مالی
۱۲	سازمان اقتصادی کوثر
۱۴	شرکت شاهد و موسسه اندوخته شاهد
۱۶	دانشگاه شاهد
۱۷	بانک دی
۱۸	چارت سازمانی
۱۹	فساد در بنیاد شهید و امور ایثارگران
۲۱	پاسخگویی به رهبر ایران
۲۲	جمع بندی
۲۳	فصل دوم) شهیدی محلاتی و استراتژی های مرد همیشه در قدرت
۲۵	محمد علی شهیدی محلاتی کیست؟
۲۷	رمز ۴۰ سال حضور مستمر در قدرت
۲۹	روابط خانوادگی، کانال حفظ قدرت
۳۱	واگذاری معاونت بنیاد به خواهرزاده متهم به فساد
۳۳	لینک ها
۳۵	درباره عرصه سوم
۳۶	تعریف جامعه مدنی از منظر عرصه سوم

بنیادشها

وایثارگران

نقش بنیادها در اقتصاد ایران

تاریخچه

بنیاد شهید و امور ایثارگران از ترکیب بنیاد شهید، سازمان جانبازان و ستاد رسیدگی به امور آزادگان، در سال ۱۳۷۷ به پیشنهاد دولت محمد خاتمی و موافقت رهبر ایران تاسیس و از مجموعه نهادهای زیر نظر رهبری خارج و به معاونت رئیس جمهور تبدیل شد. هدف این بنیاد، بنا بر آنچه در اساسنامه آمده: «اعتلاء معرفت و تعهد جامعه در قبال ارزشهای فرهنگی ایثار و شهادت و بالا بردن تعهد آنان نسبت به رعایت شأن، حق، حرمت، منزلت شهداء، جانبازان و آزادگان و خانواده آنان است.» این بنیاد با تحت پوشش دادن ۳ میلیون ۳۰۰ هزار شهروند ایرانی، بعد از کمیته امداد امام و سازمان بهزیستی، سومین بنیاد مهم حمایتی در ایران به شمار می رود که مسئولیت ارتقاء معیشتی خانواده شهدا، جانبازان و آزادگان را برعهده دارد.

شناسنامه

سال تاسیس: ۲۲ اسفند ۱۳۵۸ (تاسیس به دستور رهبر وقت ایران)

هدف تاسیس: اعتلاء معرفت و تعهد جامعه در قبال ارزشهای فرهنگی ایثار و شهادت و بالا بردن تعهد آنان نسبت به رعایت شأن، حق، حرمت، منزلت شهداء، جانبازان و آزادگان و خانواده آنان

رئیس فعلی: محمد علی شهیدی محلاتی

سطح فعالیت: ملی و محلی

تعداد کارکنان: نامعلوم

موسسات وابسته: دانشگاه شاهد، سازمان اقتصادی کوثر، بانک دی، صندوق اندوخته شاهد

سطح فعالیت: بین المللی، آنلاین

دانشجو: ۸ هزار نفر

شفافیت مالی: غیرشفاف (جز بودجه دولتی این بنیاد مابقی درآمدها غیر شفاف است. هزینه کرد بودجه نیز بطور کلی غیرشفاف است.)

هدف تاسیس: اعتلاء معرفت و تعهد جامعه در قبال ارزشهای فرهنگ ایثار و شهادت و بالا بردن تعهد آنان نسبت به رعایت شأن، حق، حرمت، منزلت شهداء، جانبازان و آزادگان و خانواده آنان

تاسیس

تاسیس به دستور آیت الله خمینی

۱۳۵۸
۲۲ اسفند

ریاست: مهدی کروی
به حکم آیت الله خمینی

۱۳۷۷

با ادغام سه سازمان بنیاد شهید انقلاب اسلامی، سازمان جانبازان انقلاب اسلامی و ستاد رسیدگی به امور آزادگان، و با موافقت رهبر ایران، بنیاد شهدا و امور ایثارگران تشکیل و اساسنامه آن تصویب شد

انتصاب توسط محمد خاتمی

۱۳۸۳
۱۹ اردیبهشت

ریاست: حسین دهقان

۱۳۸۸
۲۶ تیر

انتصاب توسط محمود احمدی نژاد

ریاست: مسعود زریبافان

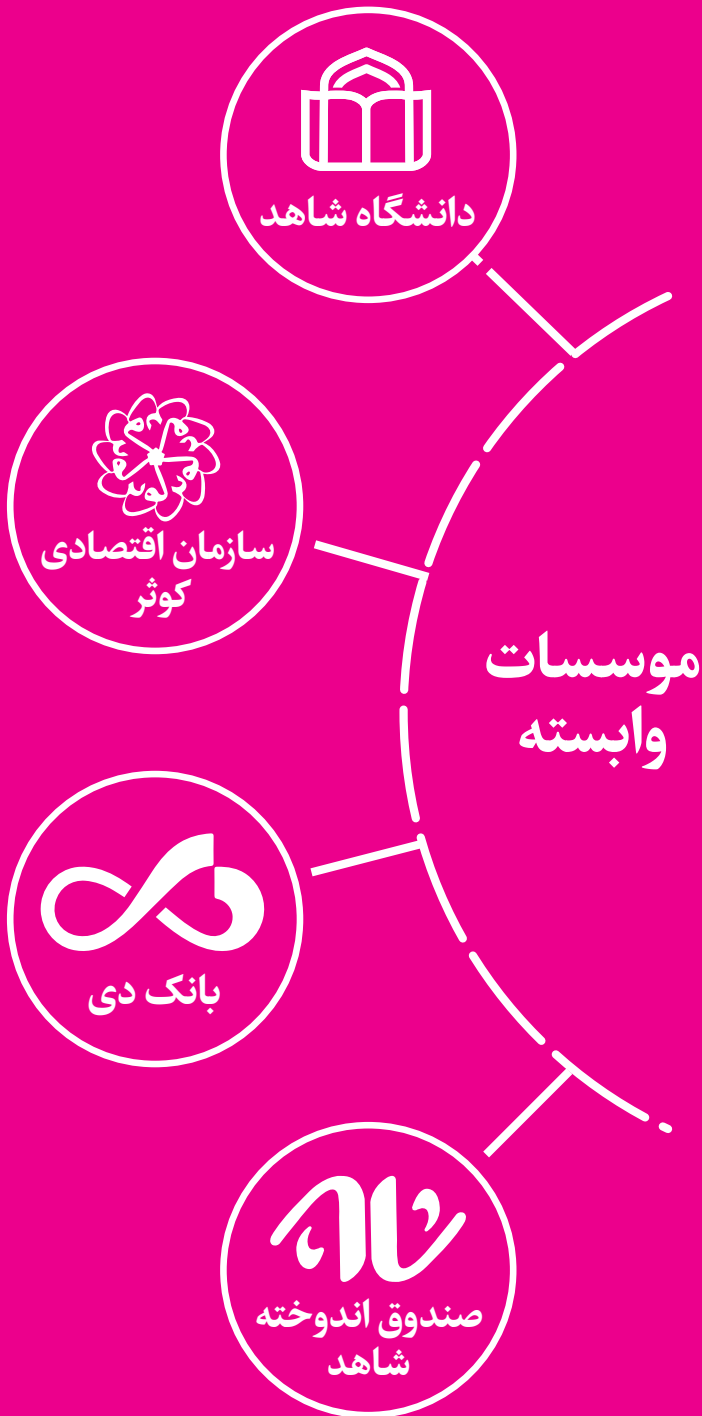
انتصاب توسط حسن روحانی

۱۳۹۲
۱۳ شهریور

ریاست: محمدعلی شهیدی محلاتی

هدایای رهبری

هدایای رهبری: نامعلوم

بودجه دولتی

ردیف بودجه دولتی:
یازده هزار و ۸۵۷ میلیارد تومان

دانشگاه شاهد

ردیف بودجه دانشگاه شاهد:
۲۴۳ میلیارد تومان

منابع مالی

سازمان کوثر

درآمد فعالیت‌های اقتصادی، سازمان
اقتصادی کوثر:
نامعلوم

درآمد شرکت‌ها

درآمد شرکت‌های اقتصادی وابسته به
شرکت شاهد:
نامعلوم

کمک‌های مالی

کمک‌ها و هدایای اشخاص حقیقی و
حقوقی: نامعلوم

منابع مالی

۱- بودجه دولتی

۱۰

بنیاد شهید و امور ایثارگران در سال ۱۳۹۷ با بودجه ای^۱ معادل ۱۱.۸۵۷.۹۰۰.۵۰۰.۰۰۰ تومان (یازده هزار و ۸۵۷ میلیارد تومان) بیشترین بودجه دولتی را در میان سازمان‌هایی که زیر نظر وزارتخانه‌ها یا سپاه اداره نمی‌شوند، به خود اختصاص داده است.

بودجه این بنیاد پنج برابر بودجه

سازمان بهزیستی و دوونیم برابر بودجه

کمیته امداد امام خمین است.

بنیاد شهید ردیف بودجه دومی نیز تحت عنوان «دانشگاه شاهد» دارد. این بنیاد برای اداره دانشگاه شاهد در سال ۱۳۹۷ جمعاً مبلغ ۲۴۳.۰۵۸.۴۰۰.۰۰۰ تومان (۲۴۳ میلیارد تومان) بودجه دریافت کرده است.

۲- سازمان اقتصادی کوثر

سازمان اقتصادی کوثر^۲، با ۲۷ شرکت اقتصادی مادر و ده‌ها شرکت، کارخانه و مزارع و مراتع زیرمجموعه، یکی از بزرگترین هلدینگ‌های اقتصادی ایران است. در وب سایت این سازمان تنها نام ۲۷ شرکت اقتصادی وابسته به سازمان اقتصادی کوثر ذکر شده که در زیر می‌آید ولی محمدرضا اسکندری مدیرعامل و نایب رییس هیئت‌مدیره سازمان اقتصادی کوثر در خصوص تعداد شرکت‌های اقتصادی این سازمان گفته:^۳ «سازمان اقتصادی کوثر در سال ۱۳۹۵ دارای ۴۱ شرکت بود که با ادغام و انحلال برخی شرکت‌ها، این تعداد در سال ۱۳۹۶ به ۳۵ شرکت رسید.» درآمد حاصله بنیاد شهید و امور ایثارگران از شرکت‌های وابسته شفاف نیست و گزارش مالی سازمان اقتصادی کوثر در معرض دید عموم قرار ندارد. بنیاد شهید علاوه بر سازمان اقتصادی کوثر، مالک شرکت اقتصادی شاهد با ده‌ها شرکت زیرمجموعه است که از محل پس انداز و دارایی‌های فرزندان شاهد راه اندازی کرده است. درآمدهای این شرکت نیز غیرشفاف است.

۳- هدایای رهبر ایران

هدایای رهبر ایران به عنوان یکی از منابع مالی بنیاد شهید در اساسنامه این بنیاد مورد تاکید قرار گرفته ولی روشن نیست رهبری سالیانه و از کدام محل و به چه میزان به این بنیاد کمک مالی می‌کند. در جستجوهای اینترنتی نیز تنها اخباری از هدیه قرآن، انگشتر یا چفیه^۴ توسط رهبر ایران به خانواده شهدا آمده است.

۴- کمک‌های اشخاص حقیقه و حقوقی

حجم کمک‌های دریافتی بنیاد شهید از اشخاص حقیقی و حقوقی نیز تاکنون جایی اعلام نشده فقط در اساسنامه از آن به عنوان یک منبع مالی مورد توجه قرار گرفته است.

سازمان اقتصادی کوثر

سازمان اقتصادی کوثر به گفته رئیس بنیاد شهید و امور ایثارگران به دلیل کافی نبودن بودجه عمومی بنیاد و برای پاسخگویی به همه نیازهای این بنیاد، تشکیل شده است. این سازمان در زمینه‌های کشاورزی، دامپروری، مرغداری، صنایع، معادن، راه سازی، سد سازی، پتروشیمی، نیروگاه، بازرگانی و بیمارستانی فعالیت دارد. سازمان اقتصادی کوثر **صاحب ۱۸۰ کارخانه، شرکت و بنگاه اقتصادی**^۵ است که عمده ترین آن به این شرح است:

۱۲

۱- شرکت سرمایه گذاری کشاورزی کوثر^۶

صاحب ۲۴ شرکت زیر مجموعه فعال در حوزه های کشاورزی و دامپروری، مرغداری، پرورش و صید آبزیان، خوراک دام و طیور و صنایع تولید و فرآوری مواد اولیه

۲- شرکت مرغ اجداد زربال^۷

- شرکت چینه

- شرکت زرین پرکیان

- شرکت آریا مرغ کیان

۳- شرکت زربال، مجتمع تولید گوشت مرغ^۸

- کارخانه دان دام و طیور

- کشتارگاه زربال

- کارخانه جوجه کشی زربال با ۵۴ سالن مجهز

۴- شرکت مرغک^۹

صاحب ۸ مزرعه و سه کارخانه جوجه کشی در ۵ استان کشور

۵- شرکت کشت و صنعت شریف آباد^{۱۰}

- کارخانه فرآورده های لبنی رایتا

- مالک ۸۵۰ هکتار اراضی کشاورزی

- ۶- شرکت آبری اکسیر کوثر
- ۷- شرکت مرغ ماهان
- ۸- شرکت مرغ مادر دیزباد
- ۹- شرکت کشت و صنعت شرق
- ۱۰- شرکت اجداد سپیدان^{۱۱}
- ۱۱- شرکت خوراک دام پارس^{۱۲}
- ۱۲- شرکت دارویی کوثر
- ۱۳- شرکت توسعه مکانیزاسیون و صنایع کشاورزی کوثر^{۱۳}
- ۱۴- آزمایشگاه تشخیص دامپزشکی کوثر
- ۱۵- شرکت کشت و صنعت خاوردشت
- ۱۶- شرکت کارخانجات پنبه و دانه های روغنی خراسان^{۱۴}
- ۱۷- گروه عمران و سرمایه گذاری ساختمان معین کوثر^{۱۵}
- ۱۸- شرکت پیماب،^{۱۶} سرمایه گذاری در پروژه های سد سازی، راه سازی و ساختمان سازی و پتروشیمی
- ۱۹- شرکت سرمایه گذاری توسعه صنایع و معادن کوثر^{۱۷}
- ۲۰- شرکت ماشین های الکتریکی جوین (جمکو)^{۱۸}
- ۲۱- شرکت شهاب (فعال در تولید تلویزیون)
- ۲۲- شرکت تولید و مدیریت نیروگاه زاگرس کوثر^{۱۹}
- ۲۳- شرکت سیم و کابل تبریز (سیمکات)^{۲۰}
- ۲۴- شرکت خدمات بیمه ای آسایش کوثر
- ۲۵- شرکت خدمات بازگانی تحفه
- ۲۶- شرکت تهران الکتریک (توسعه و تجهیز بیمارستانی)
- ۲۷- بیمارستان خاتم الانبیاء^{۲۱}

بنابر آنچه در اساسنامه بنیاد شهید و امور ایثارگران آمده، بخش عمده از سرمایه شرکت های اقتصادی این بنیاد از محل بکارگیری مطلق و بیس اندازها، اموال و دارایی های فرزندان شاهد و با هدف نامیدن آینده اقتصادی آنها و جلوگیری از کاهش ارزش دارایی های آنها نامیدن شده است. میزان دقیق این بودجه شفاف نیست.

شرکت شاهد وموسسه اندوخته شاهد

شرکت شاهد^{۲۲} در سال ۱۳۶۳ با بودجه اهدایی رهبر وقت ایران، آیت الله خمینی، و با هدف جمع آوری بخشی از پس اندازها و دارائی های فرزندان شهدا جهت سرمایه گذاری و حفظ اصل دارائی و ایجاد ارزش افزوده برای آنها تشکیل شد و به هر یک از فرزندان شاهد و فرزندان آزاده ای که در زمان شهادت یا اسارت پدر کمتر از ۲۰ سال سن داشتند حدود مبلغ ۲۱ هزار و ۵۰۰ تومان سهام اهدا شد.

این شرکت در سال ۱۳۸۳ تبدیل به یک شرکت معتبر با چندین برابر سرمایه اولیه خود یعنی با سرمایه دفتری بیش از ۱۷۳ میلیارد ریال و حدود ۱۵۰ هزار نفر عضو و سهامدار و وارد بورس شد. خرید و فروش سهام این شرکت از سال ۱۳۸۴ به ارزش ۳۸۲ تومان در تالار بورس گشوده شد. سرمایه این شرکت در حال حاضر بالای ۳ هزار میلیارد ریال برآورد می شود.

شرکت شاهد فعالیت های اقتصادی گسترده ای دارد و صاحب ۵ هلدینگ بزرگ اقتصادی و یک صندوق مالی به نام موسسه اندوخته شاهد (موسسه اندوخته شاهد به عنوان وکیل ۹۰ درصد سهامداران شرکت شاهد، در بازار بورس، سهام این شرکت را مدیریت می کند) است. هلدینگ های اقتصادی شرکت شاهد و شرکت های زیر مجموعه به این شرح است:

• **هددینگ بازرگانی شاهد**

- شرکت فروشگاه های آزاد شاهد
- خدمات فرودگاهی شاهد
- بازرگانی و فلزات شاهد
- بازرگانی اسپید شاهد

• **هددینگ ساختمان و املاک شاهد**

- شرکت ساختمانی آسمان آفرین
- شرکت کشت و صنعت شاهدان سبز
- شرکت عمران و توسعه آب و خاک کوثر
- شرکت عمران و توسعه آتیه شاهدان خراسان
- شرکت سرمایه گذاری توسعه گردشگری خراسان
- شرکت عمران بهدشت چمستان
- شرکت پاداد

• **هددینگ سرمایه گذاری سعدي**

- شرکت گسترش صنایع و خدمات کشاورزی
- شرکت بین المللی سعدي کیش
- شرکت کارگزاری نماد شاهدان

• **هددینگ فرآوری و توسعه انبیه شاهد**

- شرکت شاهد فارس
- شرکت شاهد خراسان

• **هددینگ سوخت و انرژی شاهد**

- شرکت هرمانرژی
- شرکت مخازن ساحل
- شرکت جهان انرژی ساحل

دانشگاه شاهد^{۲۳} به عنوان دانشگاه زیرمجموعه بنیاد شهید در سال ۱۳۶۵ و با فرمان رهبر وقت ایران و با هدف رسیدگی به امور فرهنگی و تحصیلی فرزندان شهدا، آزادگان، مفقودان و جانبازان تشکیل و فعالیت رسمی خود را در سال ۱۳۶۹ با پذیرش دانشجو از طریق کنکور سراسر آغاز کرد. این دانشگاه ردیف بودجه‌ای مشخص در قانون بودجه سالیانه دارد. بودجه این دانشگاه در سال ۱۳۹۷ معادل ۲۴۳.۰۵۸.۴۰۰.۰۰۰ تومان یعنی کمی بیش از بودجه دانشگاه علامه طباطبایی (بزرگترین دانشگاه علوم انسانی ایران) است. حال آنکه تعداد دانشجویان این دانشگاه کمتر از نیمی از دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی است.

رئیس جمهور، رئیس بنیاد شهید، وزرای علوم و بهداشت، دو عضو هیات علمی دانشگاه به پیشنهاد وزرای علوم و بهداشت و موافقت شورای عالی انقلاب فرهنگی و یک شخصیت فرهنگی به پیشنهاد رئیس بنیاد شهید و تایید شورای عالی انقلاب فرهنگی و رئیس دانشگاه، هیات امنای این دانشگاه را تشکیل می دهند.

بانک دی

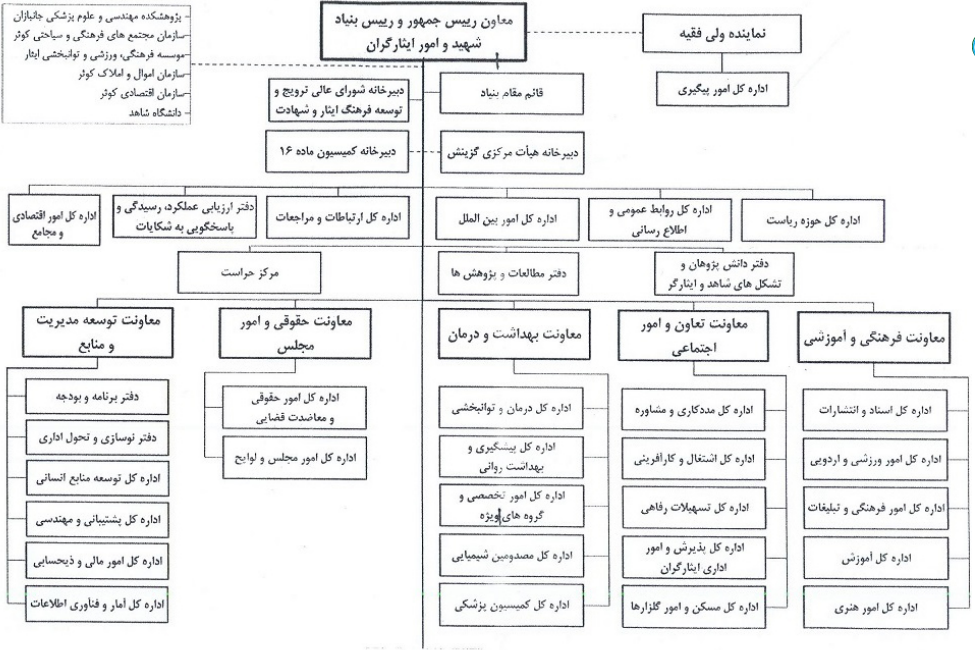
پیرو تصویب ورود بخش غیر دولتی به حوزه بانکداری، بنیاد شهید و امور ایثارگران، باره اندازی بانک دی رسماً وارد بانکداری شد. آنها هدف از ورود به این حوزه را صیانت از سرمایه ایثارگران^{۲۴} عنوان کردند. وضعیت سود و زیان این بانک شفاف نیست و سندی برای بررسی وضعیت مالی این بانک موجود نیست. در وبسایت^{۲۵} این بانک آخرین گزارش مالی به سال ۹۴ (حسابرسی نشده) و سال ۹۳ باز می‌گردد یعنی بعد از سال ۹۳^{۲۶} نه گزارشی از وضعیت مالی منتشر کرده و نه حسابرسی‌ای انجام شده است (بنا بر اطلاعات موجود در وبسایت این بانک). اخبار متعددی طی سال‌های گذشته از فساد و اختلاس در این بانک به بیرون درز کرده است.

«**امیرخجسته نماینده مردم همدان و فامنین در مجلس شورای اسلامی در این خصوص می‌گوید:** «مفسدان به‌تیم‌ها سپرو فرزند شهید هم رحم نکردند، ماه ۳ پرونده در مورد بنیاد شهید تشکیل دادیم که به مفسد رسیدگی شود. وی گفت: بانک دی ۹ هزار میلیارد تومان پول این مظلومان را چپاول کرده است؛ من در مجلس قبل از این مسائل را پیگیری کردم؛ از قوه قضائیه گله مندم که چرا رسیدگی به این پرونده این قدر زمان برشده است؟»

چارت سازمانی

نمودار سازمانی بنیاد شهید و امور ایثارگران

واحدهای استانی

فساد در بنیاد شهید و امور ایثارگران

طی چند سال گذشته بارها نمایندگان مجلس نهم و دهم از فساد گسترده در بنیاد شهید و امور ایثارگران خبر دادند و حتی طرح تحقیق و تفحص از این بنیاد نیز مطرح ولی تمام این تلاش‌ها تاکنون ناکام مانده چراکه هیچ گزارشی از رسیدگی و ریشه کنی فساد در این مجموعه انقلابی منتشر نشده است. در یکی از دهها گزارشی که از فساد در بنیاد شهید منتشر شده، سایت آفتاب نوشته است:^{۲۸} درخواست تحقیق و تفحص از بنیاد شهید خرداد ۹۲ و پس از دریافت گزارش‌هایی مبنی بر تخلف در این بنیاد در صحن علنی بهارستان تصویب شد. در جریان بررسی سه ساله این تحقیق و تفحص اطلاعات غیررسمی از تخلفات این پرونده همچون اختلاس ۱۵ میلیارد تومانی و جابه‌جایی ۱۷۰ میلیاردی در حساب‌های بنیاد شهید تا خروج این منابع از کشور رسانه‌ای شد. حتی از سوی امیر خجسته نماینده همدان اعلام شد که برخی بانک‌ها و مؤسسه‌های مالی و اعتباری از جمله بانک دی و سازمان اقتصادی کوثر هم تخلفات زیادی در این پرونده دارند.

بنا به نوشته سایت آفتاب، سازمان بازرسی کل کشور در بازرسی از بنیاد شهید در سال ۹۱ متوجه می‌شود یکی از مسئولان با سابقه بخش تسهیلات بانک دی در حالی که مبلغ بدهی بنیاد به شرکت بیمه پنج میلیارد تومان بود، مبلغ ۹ میلیارد تومان به حساب این شرکت واریز کرده است. ابتدا رقم این اختلاس ۱۵ میلیارد تومان اعلام شد، ولی مسعود زربیافان رئیس وقت بنیاد شهید، در گفتگو با خبرگزاری ایسنا اعلام کرد^{۲۹} این اختلاس ۶ میلیارد تومان بیشتر نبوده است. خجسته پیش از این گفته بود هفت نفر از مدیران مرتبط با پرونده تخلف‌های

مالی بنیاد شهید بازداشت شده‌اند که در نهایت یک نفر به خارج از کشور فراری و برخی دیگر بازداشت شده بودند. از جمله محورهای تحقیق و تفحص مجلس از بنیاد شهید، اقدامات و تصمیمات خلاف قانون و خارج از اختیار از سوی ریاست بنیاد، مانند انسداد پرونده ایثارگران، برداشت خلاف قانون از حساب‌های ایثارگران و سپس بازگرداندن آن پس از چندماه به حساب‌ها، افزایش میزان شکایات در مراجع قضایی از بنیاد شهید و بی‌عدالتی در نظام پرداخت ایثارگران بود.

” غلامعلی جعفرزاده، رئیس کمیته

تحقیق و تفحص از بنیاد شهید در

گفتگو با روزنامه ایران گفته بود: ۳۰

«حجم فسادهای مالی آنقدر زیاد

است که ترسیم آن‌ها را افشا

کنیم، مردم شوکه شوند، چرا که

اتفاق‌های بسیار تلخی در این

نهادهای داده‌گرفته‌ها ناشی از توهم و

سوء مدیریت است.»

پاسخگویی به

رهبر ایران

اگرچه با اصلاح اساسنامه و ادغام سه نهاد فوق الذکر و تاسیس بنیاد شهید و امور ایثارگران به عنوان یک معاونت تحت مدیریت رئیس جمهور، اما کماکان تحت نظارت رهبر ایران اداره می شود؛ اما در بند اول ماده ده اساسنامه این بنیاد آمده که هیات امنای (رئیس جمهور، رئیس بنیاد شهید، نماینده ولی فقیه در بنیاد شهید، یکی از وزرای فرهنگی، رئیس سازمان برنامه و بودجه، دو شخصیت از میان شخصیت های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی از میان خانواده شهدا به پیشنهاد رئیس بنیاد و تایید رئیس جمهور) مکلف به پیگیری اوامر و رهنمودهای رهبر ایران است و باید گزارش عملکرد سالیانه خود را به رهبر ایران (نه رئیس جمهور) ارائه و کسب رهنمود کند. در ماده یازده اساسنامه نیز قید شده که تمامی دستورالعمل ها و آیین نامه های بنیاد باید با رهنمودهای ابلاغی رهبر ایران تطابق داشته باشد.

مستثنی کردن بنیاد شهید و امور ایثارگران از پاسخگویی به دولت و مجلس، فسادهای میلیاردی را در این بنیاد رقم زده و روشن نیست درآمدهای شرکت های اقتصادی وابسته به این بنیاد کجا و چگونه هزینه می شود. تاکنون هیچ گزارش شفافی از وضعیت مالی بنیاد شهید منتشر نشده و جز رهبر ایران و حلقه نزدیک او، کسی نمی داند در این بنیاد چه خبر است.

در طرف مقابل کافی است با یک جستجوی ساده در اینترنت با گلایه های متنوع ایثارگران و خانواده های آنها از خدمات این بنیاد آشنا شویم گلایه از خدمات بیمه ای^{۳۱} بنیاد شهید تا گلایه از عدم حق دفاع در کمیسیون پزشکی بنیاد شهید^{۳۲} و عدم اجرای تسهیلات شغلی فرزندان شاهد.^{۳۳}

جمع‌بندی

بنیاد شهید که در سال ۱۳۵۸ به دستور آیت الله خمینی و با هدف «اعتلاء معرفت و تعهد جامعه در قبال ارزش‌های فرهنگ ایثار و شهادت و بالا بردن تعهد آنان نسبت به رعایت شأن، حق، حرمت، منزلت شهداء، جانبازان و آزادگان و خانواده آنان تاسیس شد، به مرور زمان به یک بنگاه اقتصادی کلان تبدیل و در واقع از یک نهاد فرهنگی-اجتماعی به یک نهاد اقتصادی-تجاری، تغییر ماهیت داد. در توصیف بنیاد شهید می‌توان گفت:

۱- بنیاد شهید به رغم دریافت بودجه دولتی و به رغم اینکه ریاست آن، عنوان معاونت رئیس جمهور را با خود یدک می‌شود اما نهادی است زیرمجموعه رهبر ایران و تنها در برابر رهبری پاسخگوست. این نهاد از حسابرسی دولت و مجلس معاف و همین معافیت زمینه ساز بروز فساد در این نهاد عمومی شده است.

۲- تنها بخش بودجه دولتی این نهاد شفاف است و روشن نیست این نهاد عمومی سالیانه چقدر درآمد دارد و این درآمد را چگونه هزینه می‌کند. در واقع شفافیت اصل گمشده این نهاد عمومی است.

۳- بنیاد شهید در تمام عرصه‌های اقتصادی، تجاری، بازرگانی، مالی، حضوری پررنگ دارد و با مالکیت بانک، دانشگاه، بیمه شبیه یک دولت کوچک است منتهی دولتی که مردم هیچ نظارتی بر آن ندارند و نمی‌دانند درون آن چه می‌گذرد.

۴- تعداد کارکنان و مستخدمین این نهاد عمومی نیز نامشخص است. گزارشی از منابع انسانی این نهاد در دسترس نیست ولی گفته می‌شود بخشی از کارکنان آن را اعضای خانواده شهدا تشکیل می‌دهند.

۵- مجلس نهم تلاش کرد با پرده برداشتن از فساد در بنیاد شهید گزارشی جامع از آنچه درون این نهاد می‌گذرد منتشر کند ولی دست‌های پشت پرده اجازه نداد تا جزئیات تخلفات این نهاد منتشر و متخلفان مجازات شوند.

شہیدی محلاتے و

استراتژی های مرد

همیشه در قدرت

محمد محمدی گلپایگانی رئیس دفتر علی خامنه‌ای (سمت چپ تصویر) و اسحاق جهانگیری معاون اول روحانی در مراسم معارفه محمد علی شهیدی محلاتی (سمت راست تصویر)

اگر یک گرفتاری شخصی یا کاری نبود خانواده‌اش حالا تحت پوشش بنیاد شهید بودند نه او سرپرست خانواده شهدا و ایثارگران. محمد علی شهیدی محلاتی که امروز بر کرسی ریاست بنیاد شهید و امور ایثارگران تکیه زده عضو شورای مرکزی حزب جمهوری اسلامی و مسئول امور روحانیون حزب بود. او رابطه‌ای نزدیک با سران این حزب داشت ولی شب انفجار دفتر حزب جمهوری، که به کشته شدن محمد بهشتی و ۷۲ عضو دیگر این حزب منجر شد، او در جلسه شرکت نکرده بود. خود در این باره **می‌گوید:**^{۳۴} «آن شب برایم مشکلی پیش آمد و به حزب نرفتم که فاجعه هفت تیر اتفاق افتاد و آقای بهشتی شهید شدند».

محمد علی شهیدی محلاتی کیست؟

۱۸ تیر ۱۳۲۸ در شهرستان محلات متولد^{۳۵} شد. اطلاعات چندانی از دوران کودکی و نوجوانی اش در دست نیست، اما در جوانی نامش در ردیف انقلابیون سال ۵۷ حک می‌شود. کسوت روحانیت و تولد در شهر کوچک محلات در همسایگی شهر خمین، هر دو او را در شرایطی قرار می‌دهد تا با آیت الله خمینی، همراه و در مسیر او گام بردارد. محمد علی شهیدی^{۳۶} با سی سال سن، در ابتدای انقلاب و در میان انقلابیون، چندان جوان به نظر نمی‌آمد، پس خیلی زود توانست برای خود جایگاهی کسب کند. او به دعوت محمد بهشتی رئیس حزب جمهوری، مسئولیت اداره روحانیون حزب را عهده دار و به همراه عسکراولادی و نیری، راهی کمیته امداد می‌شود تا کنار کار حزبی کار اجرایی را نیز تمرین کند.

”
شهیدی در سال ۱۳۵۸ به دعوت آیت
الله مفتوح راهی کمیته انقلاب اسلامی
میشود و در ضمن قبول معاونت وی،
مسئولیت کمیته شهرستان هراز نیز
عهده دار می‌شود. با ترور مفتوح و روی
کار آمدن مهدوی کنی، او ریاست کمیته
منطقه ۱۱ را می‌پذیرد. اینگونه پای او به

نهادهای نظامی - انتظامی باز می‌شود چرا که چندی بعد آیت‌الله خمینے اور ابه عنوان نماینده خود دبہ شہر بانے فرستدو ہم زمان معاونت پارلمانے وزارت سپاہ را عہدہ دار می‌شود.

شہیدی تا سال ۶۷ در نهادہای نظامی - انتظامی فعالیت و پس از آن شانس خود را برای ورود بہ مجلس امتحان می‌کند. او موفق می‌شود در انتخابات دورہ سوم مجلس از حوزہ انتخابیہ محلات بہ مجلس راہ یابد و در همان بدو ورود عہدہ دار ریاست کمیسیون ارشاد مجلس می‌شود. مجلسی کہ اکثریت آن را طرفداران جناح چپ حکومت بہ رہبری مہدی کروبی عہدہ دار بودند.

پایان مجلس سوم با درگذشت آیت‌الله خمینی و سکانداری آیت‌الله خامنہ‌ای ہمراہ بود، دورہ‌ای کہ حکومت دست بہ قلع و قمع گستردہ جناح چپ زد. در این مقطع شہیدی عازم مونیخ آلمان شد تا مرکز اسلامی این شہر را راہ اندازی کند. او پس از مدتی از مونیخ بازگشت و جذب وزارت امور خارجہ شد. او ابتدا بہ عنوان سرکنسول راہی جدہ عربستان شد و با بازگشت از جدہ، مسئولیت معاونت پارلمانی وزارت امور خارجہ را عہدہ دار شد.

شہیدی بار دیگر بہ نیروہای نظامی بازگشت. او این بار با حکم رہبر ایران، نمایندگی ولی فقیہ در نیروی هوایی ارتش را عہدہ دار شد. در نہایت او در سال ۱۳۹۲ بہ عنوان نمایندہ ولی فقیہ و معاون رئیس جمہور، مسئولیت ریاست بنیاد شہید و امور ایثارگران را عہدہ دار شد. او در خصوص پذیرش این سمت می‌گوید:^{۳۷} «روزی کہ آقای روحانی بہ من گفتند بہ بنیاد شہید برو، اشارہ کردند کہ بنیاد شہید بہ اندازہ دو سہ وزارتخانہ است! وقتی وارد کار شدم، دیدم کہ بیش از این حرف‌هاست! ما الان ۳ میلیون و ۳۰۰ ہزار نفر را زیر پوشش داریم کہ ادارہ و جلب رضایت آنان، دشوار است. قوانینی داریم کہ متعلق بہ ۳۰، ۳۵ سال قبل است کہ دست و پا گیر هستند و اجازہ نمی‌دهند ما بہ اہدافمان برسیم». او در یک سخنرانی دیگر نیز می‌گوید:^{۳۸} «آقای روحانی مرا وادار و مجبور بہ حضور در بنیاد شہید کرد.»

گفته می‌شود او البتہ از این سمت راضی نیست و تمایلی بہ پذیرش ریاست این بنیاد در دورہ دوم ریاست جمہوری روحانی را ندارد و علاقمند بہ کنارہ گیری است ولی فعلا او در این پست حاضر است. آیت‌الله سید ہاشم رسولی محلاتی، پدر ہمسرش در این خصوص می‌گوید:^{۳۹} «سرش خیلی شلوغ است و حساسی خستہ شدہ است و گاہی روزها می‌آید آنجا (خانہ اش) اظہار خستگی و ناراحتی می‌کند و خودش ہم گفته بہ آقای روحانی گفتم اگر دورہ بعد رئیس جمہور شدید من دیگر نیستم، قطعی گفتم، خیلی خستہ شدہ است، من اطلاع دارم کہ خوب کار کردہ است.»

روز ۴ سال
حضور مستمر
در قدرت

محمدعلی شهیدی محالاً در تمام طول دوران نظام جمهوری اسلامی، صاحب‌یست و مقام حکومتی بوده است. برای ماندن در قدرت دو استراتژی را خیلے خوب دنبال کرده است:

۱- موضع سیاسی نمی‌گیرد، (به گفته خودش: مستند به آرشیو رسانه‌ها، تاکنون مصاحبه سیاسی انجام نداده است)؛

۲- رابطه اش را بارها برای ایران حفظ کرده است؛

۳- روابط خانوادگی گسترده درون شبکه قدرت؛

محمد محمدی گلپایگانی رئیس دفتر علی خامنه‌ای (سمت چپ تصویر) و اسحاق جهانگیری معاون اول روحانی در مراسم معارفه محمد علی شهیدی محلاتی (سمت راست تصویر)

رابطه او با رهبر ایران از دو جهت برقرار است اول اینکه پدر همسرش از سال اول رهبری علی خامنه‌ای در دفترش فعال بوده و کماکان در بیت رهبری حضور دارد و دوم اینکه خودش در هر پست و مقامی بوده در رابطه مستقیم با رهبر ایران بوده است خود در این خصوص **می‌گوید:** «اولین بار، سال ۱۳۵۷ خدمتشان (علی خامنه‌ای) رسیدم. ایشان از اعضای شورای انقلاب بودند و بنده به جلسات شورای انقلاب می‌رفتم که تلفن‌هایی را که از پاریس شده بود، را اعلام کنم. بعد از پیروزی انقلاب، ایشان در مجلس بودند و در عین حال، نماینده امام در شورای عالی دفاع هم شدند. آن زمان معاون پارلمانی سپاه شده بودم و ارتباطم با مجلس زیاد شده بود و به همین دلیل، آقا را در مجلس زیاد می‌دیدم.»

او می‌افزاید: «حزب که تشکیل شد، مرا به عنوان مسئول امور روحانیت به حزب دعوت کردند. آقا جزو مؤسسين حزب بودند و همین موجب شد که به ایشان نزدیک شوم. در همان زمان داستان بنی‌صدر و مشکلات بعدی پیش آمدند. جلسه‌ای خصوصی تشکیل می‌شد در آن جلسات، کاملاً با آیت‌ا... خامنه‌ای صمیمی شدیم. این جلسه هر پانزده روز یک بار، به‌طور سیار در منزل اعضا تشکیل می‌شد و ما اخبار کف جامعه را جمع و در جلسه مطرح می‌کردیم. خلاصه بنده از آن موقع، نسبت به رهبر معظم انقلاب ارادت کامل پیدا کردم. از زمانی که در مجلس یا نیروی هوایی بودم، باز ارتباط ما بیشتر شد، چون باید مسائلی از نیروی هوایی را به ایشان منتقل می‌کردم. تذکراتی به من می‌دادند که این کارها را انجام بدهید. بعد برای نیروی هوایی حکم دادند و ادامه یافت تا حالا که به عنوان نماینده ایشان در بنیاد شهید و امور ایثارگران در خدمتتان هستیم.»

روابط خانوادگی،

کانال حفظ

قدرت

محمد علی شهیدی محلاتی، از طریق ازدواج با دختر آیت الله سید هاشم رسولی محلاتی،^{۴۲} کانال قابل اطمینانی برای حفظ رابطه با رجال سیاسی ایران پیدا کرد چراکه پدر همسرش از یک سو از نزدیکان و فعالان بیت آیت الله خمینی و سپس بیت آیت الله خامنه ای دو رهبر جمهوری اسلامی بود و از سوی دیگر دیگر دامادان این خانواده نیز دستی در قدرت داشتند.

یک دامادش علی اکبر ناطق نوری بود که زمانی رئیس مجلس و سپس رئیس بازرسی دفتر رهبر ایران شد و داماد دیگرش عباس آخوندی است که سال‌ها در هیات دولت در نقش وزیر دولت هاشمی و روحانی حضور داشته است.

دختران محمد علی شهیدی^{۴۳} نیز با پسران دیگر رجال سیاسی ایران ازدواج کرده اند. یکی از دختران اش عروس آیت الله مهدوی کنی رئیس اسبق مجلس خبرگان و دختر دیگرش عروس آیت الله خزعلی عضو فقهای شورای نگهبان است. به این ترتیب نگاهی به درخت خانوادگی محمد علی شهیدی محلاتی نشان از وجود حلقه‌های متعدد با رجال سیاسی ایران دارد.

احتمالا در این درخت نام شهید فضل الله محلاتی نماینده آیت الله خمینی در سپاه و داماد شهیدی محلاتی نیز حلقه‌ای مهم باید باشد. حلقه‌ای که از وجود رابطه بین خانواده آیت الله خمینی و شهیدی محلاتی حکایت دارد. شهید فضل الله محلاتی در این خصوص می‌گوید:^{۴۴} «پدر زن من مرحوم آیت الله شهیدی از دوستان امام بود و در محلات هم که بودند امام بیشتر می‌آمدند منزل ایشان ارتباط خانوادگی هم داشتیم در نتیجه انس زیاد من به ایشان علاقه من روز به روز به ایشان بیشتر می‌شد.»

عباس آخوندی (سمت چپ تصویر) وزیر راه، مسکن و شهرسازی در دولت‌های ششم، یازدهم و دوازدهم در کنار علی‌اکبر ناطق نوری رئیس مجلس در دوره‌های چهارم و پنجم

واگذاری معاونت

بنیاد به خواهر

زاده متهم به فساد

” محمدعلی شهیدی محالقی
در بنیاد شهید، بایک حاشیه
خبر سازمواجه شد که خود در
تولیداش نقش آفرین بود او خواهر
زاده جوان اش میعاد صدیقی، رابه
ریاست مرکز تشکل ها و مرکز
پژوهش های بنیاد شهید و امور
ایثارگران ویس از مدتای در مهرماه ۱۳۹۳
به سمت معاونت پژوهش های
بنیاد شهید و امور ایثارگران منصوب
کرد. این در حاله است که او تنها ۳
سال بیشتر نداشت

امیری مدیر کل سابق بنیاد شهید و امور ایثارگران چهارمحل و بختیاری در خصوص این انتصاب **می گوید:**^{۴۵} «در مورد ایشان عنوان می شد که نامبرده فرزند شهید است در حالی که پدرشان جانباز ۲۵ درصد بوده و طبق قانون بنیاد شهید متوفی محسوب می شود نه شهید. همچنین وی هیچ سابقه مدیریتی و حتی کار دولتی را در عملکرد خود نداشت و اصلا ارتباطی با جامعه ایثارگری نداشته اما مهمترین قسمت بنیاد یعنی مرکز پژوهش ها که تنها قسمت مهم و تاثیر گذار و ماندگار بنیاد برای نسل آینده است به وی سپرده شد».

اما حاشیه های ایجاد شده در پی انتصاب میعاد صادقی تنها محدود به جوانی، نداشتن سابقه مدیریتی و رانت فامیلی محدود نبود بلکه او متهم به فساد مالی هم بود. امیر خجسته نماینده همدان و عضو کمیسیون تحقیق و تفحص از بنیاد شهید در خصوص **میعاد صادقی**^{۴۶} می گوید: «ریاست بنیاد شهید، حجت الاسلام شهیدی در جلسه ای گفتند که چهار نفر از مدیران متخلف از بنیاد کنار گذاشته شده و با آنها کاملا قطع رابطه شده است. برای نمونه آقای م. ص، خواهرزاده یکی از مدیران ارشد بنیاد که با سی سال سن بدون هیچ گونه تخصص و سابقه خاصی به مدیریت عالی رسیده بود کلا از بنیاد اخراج شده است. متاسفانه علی رغم ادعاهای صورت گرفته طبق مستندات موجود در فراکسیون این فرد در طول این مدت از بنیاد حقوق و اضافه کاری دریافت کرده و با پول شهدا بورسیه دکتری در دانشگاه آزاد کیش شده و همین یکی دو روز اخیر با موافقت آقای شهیدی در حال مامور شدن از بنیاد شهید به شرکت نفت پاسارگاد از زیر مجموعه شستا وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی است. مردم و به ویژه جامعه ایثارگری از مسئولین نمی پذیرند به جای برخورد با فساد، چنین رانت و حاشیه امنی برای یک متهم اقتصادی ایجاد کنند و توده فساد از ارگانی به ارگان دیگر جابه جا و در جای جای سیستم اقتصادی تکثیر شود. ما در فراکسیون قاطعانه و بدون هیچ گونه ترسی پیگیر چنین موضوعاتی هستیم و تمام همت و عزم خود را برای سلب آسایش و ریودن خواب از چشمان مفسدین اقتصادی می کنیم. مردم دنبال شفافیت هستند. مردم از ما مطالبه دارند که اسامی این افراد به رسانه ها گفته شود نه این که آقازاده ها به مجموعه های اقتصادی که حیاط خلوت دولت محسوب می شود، فرار کنند. جالب است که همین فرد برای تطهیر و گم کردن رد درآمدهای مشکوک خود به حوزه های فرهنگی و هنری ورود کرده و با جازدن خود به عنوان تهیه کننده فیلم های ارزشی به دنبال کسب اعتبار بوده که با اطلاع رسانی به موقع، جلوی این کار گرفته شد».

لینک‌ها

- 1- <https://goo.gl/oW3uHC>
- 2- <http://www.news-kowsar.ir>
- 3- <http://dolat.ir/detail/311142>
- 4- <https://goo.gl/LEU9Yn>
- 5- <https://goo.gl/f9bz4M>
- 6- <http://www.kaico.ir/fa/>
- 7- <https://goo.gl/SbsTq3>
- 8- <http://www.zarbal.co>
- 9- <https://goo.gl/9ghJUN>
- 10- <http://sharifabadco.com>
- 11- <http://www.ajdadesepidan.com>
- 12- <http://www.parsfeedco.com/ShowPage/28/>
- 13- <http://www.kamidco.ir>
- 14- <http://www.khorasanoilseeds.com>
- 15- <http://moeinkowsar.com>
- 16- <http://peymab.com/>
- 17- <http://www.kowsarmining.com>
- 18- <http://jemcomotor.ir>

- 19- <http://www.zgpg.ir/>
- 20- <http://www.simcatabriz.com/>
- 21- <https://khatamhospital.org>
- 22- <https://goo.gl/gWDDtS>
- 23- <http://www.kanoon.ir/Article/100075/>
- 24- <https://goo.gl/BBMZhb>
- 25- <https://goo.gl/YWnJDF>
- 26- <https://goo.gl/tU2pye>
- 27- <https://www.mashreghnews.ir/news/871906/>
- 28- <http://aftabnews.ir/fa/news/438733/>
- 29- <https://www.isna.ir/news/91051710940/>
- 30- <https://www.dw.com/fa-ir/a-17692566>
- 31- <https://azadeganirankhabar.ir/6866>
- 32- <https://goo.gl/4U7NPp>
- 33- <https://www.khabaronline.ir/news/548525/>
- 34- <http://hayat.ir/125-3-133489>
- 35- <http://dolat.ir/detail/230719>
- 36- <http://hayat.ir/125-3-133489>
- 37- <http://hayat.ir/125-3-133489>
- 38- <https://www.mehrnews.com/news/4042576/>
- 39- <https://etemadonline.com/content/135796/>
- 40- <http://hayat.ir/125-3-133489>
- 41- <http://hayat.ir/125-3-133489>
- 42- <https://etemadonline.com/content/135796/>
- 43- <http://bit.ly/2MYdiel>
- 44- <http://markazi.navideshahed.com/fa/news/398193/>
- 45- <http://shohadayeiran.com/fa/news/62369/>
- 46- <http://shohadayeiran.com/fa/news/62369/>

درباره عرصه سوم

سازمان غیر دولتی و ناسودبر «عرشه سوم» در سال ۱۳۸۹ / ۲۰۱۰ در آمستردام (هلند) بنیان نهاده شد و به ثبت رسید. این سازمان به کوشش گروهی از کنش‌گران مدنی و شخصیت‌های علمی ایرانی و غیر ایرانی در هلند با اهداف زیر شکل گرفته است:

- ترویج و گسترش اندیشه‌های مدنی، صلح‌آمیز، دموکراسی و حقوق بشر
- ظرفیت‌سازی سازمان‌ها، کنش‌گران جامعه مدنی و مدافعان حقوق بشر
- ترویج و گسترش اخلاق مدنی و فرهنگ کارهای داوطلبانه
- آسان‌سازی دسترسی، گردش و مبادله آزاد اطلاعات
- و ایجاد فضایی مناسب برای تبادل نظر، گفت‌وگو بین کنش‌گران جامعه مدنی و دیگر گروه‌های اجتماعی

از دیدگاه پایه‌گذاران «عرشه سوم»، جامعه مدنی کانون مقاومت، تهدید قدرت سیاسی و عرصه قدرت‌یابی شهروندان است. جامعه مدنی مرکز بروز خلاقیت‌ها، ابتکارات تازه اجتماعی و مدرسه آموزش و تمرین دموکراسی، تساهل، مدارا، شهامت و اخلاق مدنی است. جامعه مدنی هم‌چنین کانون تولید، انباشت سرمایه اجتماعی و عرصه آزادی، رهایی و برابری است.

تعریف جامعه مدنی از

منظر عرصه سوم

جامعه مدنی دارای تعاریف گوناگونی است. در میان این تعاریف، «عرصه سوم» تعریف زیر را برای جامعه مدنی برگزیده است:

از نگاه «عرصه سوم»، جامعه مدنی مجموعه‌ای از سازمان‌های رسمی و نیمه رسمی است که پایه‌ها و رویه‌هایی چون دموکراسی، همکاری، حقوق، کثرت‌گرایی، صلح و عدالت را در سطح داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی پشتیبانی و توانمند می‌کنند.

این سازمان‌ها خارج از نفوذ و اراده دولت‌ها قرار دارند و پیگیرانه از راه گفت‌وگو و فشار بر نهادهای دولتی، مسئولیت دولت‌ها را در برابر حقوق شهروندی یادآور و خواسته‌های شهروندان را مطالبه می‌کنند.

بر پایه این تعریف، «عرصه سوم» مأموریت خویش را به عنوان یک سازمان جامعه مدنی فراهم ساختن ابزار، منابع و فرصت‌ها برای آموزش و همکاری با این سازمان‌ها برای توانمندسازی و کثرت‌گرایی در داخل و خارج ایران و جوامع مرتبط می‌داند.

«عرصه سوم» بر این باور است که عدم رعایت حقوق بشر و نبود صلح و دموکراسی، سه معضل اصلی جامعه ایران است. از این رو می‌کوشد تا ارتقاء دهنده‌ی حقوق همه گروه‌های جامعه و نیروهای اجتماعی از هر جنس، مذهب، قوم و گرایش سیاسی غیر خشونت‌آمیز باشد. برای حرکت به سوی یک جامعه دموکراتیک، بررسی موانع فرهنگی، اجتماعی و سیاسی اجرای اعلامیه جهانی حقوق بشر در آن جامعه اهمیت دارد. «عرصه سوم» در تحقق تلاش‌های جنبش حقوق مدنی، سیاسی در ایران، برای ظرفیت‌سازی، تامین نیازهای آینده و گسترش جامعه مدنی دموکراتیک، با رهبران و فعالان جامعه مدنی ایرانی همکاری می‌کند.

در سی سال اخیر با بازگشت جامعه مدنی به عرصه دانشگاهی و سپهر عمومی، نقش آن در گوشه و کنار به شکل چشم‌گیری رشد و گسترش یافته است. به همین دلیل عده‌ای از پژوهشگران، جامعه مدنی را بزرگ‌ترین پروژه هزاره نو می‌نامند.

بنابراین جامعه مدنی به مثابه عرصه سوم در روند گسترش صلح و دموکراتیک‌سازی، به دلیل برخورداری از توانایی‌هایی چون: نمایندگی گروه‌های اجتماعی، پیوند نزدیک‌تر و گسترده‌تر با جوامع محلی، پیگیری خواسته‌های آنان، بازتاب دادن صدای مردم و گروه‌های به حاشیه رانده شده، فراهم ساختن ابزارها و فرصت‌های لازم برای ارائه و بیان دیدگاه‌های شهروندان، توانمند ساختن شهروندان برای پیکار و تغییر سیاست‌های عمومی، ساختن جهانی دیگر و از دیگر بازیگران توسعه (دولتی و خصوصی) متمایز می‌شوند.

جامعه مدنی تلاش می‌کند در الگوی تازه توسعه و فرایند دموکراتیک‌سازی، الگوی جدیدی از کارایی و کارآمدی، پاسخ‌گویی، شفافیت، نهادینه ساختن تنوع و نظم انجمنی در جامعه ارائه دهد.

در چند دهه اخیر، جامعه ایرانی نیز با پایان جنگ ایران-عراق، فروکش کردن هیجان‌های انقلابی، افول پوپولیسم، غیرایدئولوژیک شدن جامعه و مسلط شدن گفتمان توسعه، همگام با دگرگونی‌های جامعه جهانی و موج سوم دموکراسی، شاهد بازگشت اما آرام جامعه مدنی بوده است.

۳۷

در این سال‌ها جامعه مدنی ایرانی به رغم محدودیت‌ها و تنگناها و وجود کانون‌های مقاومت، از رشد، تنوع و پویایی نسبتاً چشمگیر برخوردار بوده است:

در یک دهه اخیر و پس از تغییرات گسترده‌ای که در صحنه فعالیت‌های سیاسی و مدنی در ایران رخ داده به نظر می‌رسد تلاش برای گسترش جامعه مدنی، قدرت‌یابی شهروندان، دفاع از آزادی انجمن‌ها و حقوق شهروندی، تلاش برای حفاظت از محیط‌زیست و تواناسازی محیط‌های سیاسی و اجتماعی، از مهم‌ترین دغدغه‌ها و اهداف استراتژیک کنش‌گران جامعه مدنی است.

پایه‌گذاران «عرصه سوم» در همراهی با این دگرگونی‌های گسترده، امیدوارند بتوانند در راه پویایی و توانمندسازی جامعه مدنی ایران در این مقطع زمانی گامی مثبت برداشته و به شکل‌گیری هر چه بهتر جامعه مدنی در ایران کمک کنند.

از این رو هیات مدیره، مشاوران و همکاران «عرصه سوم» نیز به منظور تحقق این اهداف از ترکیب متنوعی تشکیل شده است. در سازمان از تخصص‌های گوناگون کارشناسان و فعالان مدنی که هر یک پژوهش‌ها و تجارب متنوعی درباره جامعه ایران داشته‌اند استفاده شده است. این ترکیب ناشی از نگاه مستقل «عرصه سوم» نسبت به مسائل جامعه مدنی است.

سازمان غیر دولتی و ناسودبر «عرصه سوم» در سال ۱۳۸۹ / ۲۰۱۰ در آمستردام (هلند) بنیان نهاده شد و به ثبت رسید. این سازمان به کوشش گروهی از کنش‌گران مدنی و شخصیت‌های علمی ایرانی و غیر ایرانی در هلند با اهداف زیر شکل گرفته است:

- ترویج و گسترش اندیشه‌های مدنی، صلح‌آمیز، دموکراسی و حقوق بشر
- ظرفیت‌سازی سازمان‌ها، کنشگران جامعه مدنی و مدافعان حقوق بشر
- ترویج و گسترش اخلاق مدنی و فرهنگ کارهای داوطلبانه
- آسان‌سازی دسترسی، گردش و مبادله آزاد اطلاعات
- و ایجاد فضایی مناسب برای تبادل نظر، گفت‌وگو بین کنش‌گران جامعه مدنی و دیگر گروه‌های اجتماعی

از دیدگاه پایه‌گذاران «عرصه سوم»، جامعه مدنی کانون مقاومت، تهدید قدرت سیاسی و عرصه قدرت‌یابی شهروندان است. جامعه مدنی مرکز بروز خلاقیت‌ها، ابتکارات تازه اجتماعی و مدرسه آموزش و تمرین دموکراسی، تساهل، مدارا، شهامت و اخلاق مدنی است. جامعه مدنی همچنین کانون تولید، انباشت سرمایه اجتماعی و عرصه آزادی، رهایی و برابری است.

